

НОВІ ТРЕНДИ ДИПЛОМАТИЧНОЇ КОМУНІКАЦІЇ¹

Дипломатична комунікація – жорсткий різновид комунікативної взаємодії, що чітко регламентований нормативними положеннями й етикетними вимогами. Проте сучасний світ змінюється під впливом як нових інформаційно-комунікаційних технологій, так і безпекових викликів, зокрема війни РФ проти України. Нові умови запроваджують нові правила й нові тренди в дипломатичній комунікації. Хай не всі нові способи дипломатичної комунікації широко підтримані чи наслідувані, проте їх поява свідчить, що в надзвичайних ситуаціях невизначеності «Whatever works» (цитата экс-міністра закордонних справ Д. Кулеби), чи, інакше кажучи, для досягнення цілей – навіть нестандартні для дипломатичної діяльності засоби придатні. Вони жодним чином не замінюють традиційні способи ведення дипломатії, але урізноманітнюють дипломатичну комунікацію й дають змогу досягнути визначених цілей.

ІКТ дали поштовх до появи й інтенсивного розвитку цифрової дипломатії для вирішення дипломатичних завдань, зокрема:

- 1) залучення громадян до впливу на дипломатичні переговори через хештег-кампанії (#StandWithUkraine, #russiaisaterroriststate, #FreeTheLeopards);
- 2) гаджети стають невід’ємною частиною іміджу сучасного дипломата й сьогодні вже звично, коли після публічних заходів лідери держав роблять селфі;
- 3) дипломати активні в соцмережах, що породжує нові поняття, як от: Twiplomacy й Facebook Diplomacy. Через соціальні медіа міністерства закордонних справ можуть керувати своїм національним іміджем;
- 4) відкриття віртуальних посольств;
- 5) дистанційні дипломатичні переговори;
- 6) сучасний дипломат може бути популярним блогером.

Дипломатичний протокол та етикет визначає межі нормативної та допустимої поведінки у кожній конкретній ситуації й у конкретній країні. Проте у сучасному світі, де, завдяки соціальним мережам, популярною стала саме неформальна комунікація, навіть лідери держав демонструють певне відхилення від стандартів дипломатичної комунікації (наприклад, вітання Д. Трампа за його першої каденції, зовнішній вигляд Б. Джонсона, шарпетки Д. Трюдо, мілітарі стиль В. Зеленського).

У грудні 2022 р. міністерка закордонних справ Німеччини Анналена Бербок сказала: «Україна перевинайшла дипломатію». Міністр закордонних справ України Д. Кулеба визнає: «Ми забули слово «неможливо» й різко змінили правила дипломатичної гри. На шляху доводилося порушити усталені протоколи» [1]. Так, на екстреному засіданні Ради міністрів закордонних справ ЄС у лютому 2022 р. він поіменно назвав колег, які блокували відключення російських банків від SWIFT, що є абсолютним табу в дипломатії. Менш ніж за рік здійснив три африканських турне, відвідав 11 країн. Майже всі з них – уперше в історії. Це – безпрецедентна інтенсивність в одному регіоні не лише для України, а й для світу й так розпочав українсько-африканський ренесанс. В умовах війни МЗС України звело до мінімуму протокольність і скоротило ланцюги ухвалення рішень. Де не спрацьовує тиха дипломатія, у хід йде жорстка публічна комунікація. У своїй повсякденній діяльності в умовах війни міністр та й усе МЗС України застосовує принцип «Whatever works», що колись сказав Д. Кулебі держсекретар США Ентоні Блінкен, коли знайшли «одне рішення для складної проблеми, а спрацювало інше. Керуюся цим правилом щодня. Аби був результат» [1].

Серед «новаторів» – Андрій Мельник, Посол України в ФРН (2014 – 2022 рр.), який на початку війни вдався не до звичних «більш кулуарних, не публічних методів комунікації», а до «дуже відкритої комунікації, тих меседжів, яких потребувала українська сторона. Зокрема

¹ Виконано в межах проєкту «Протидія ЄС зовнішньому інформаційному маніпулюванню та втручанню» програми ERASMUS+ напрямку Модуль Жана Моне (№ 101172342 ERASMUS-JMO-2024-MODULE).

говорячи до німців безпосередньо в ефірах ток-шоу, або звертаючись до них зі [сторінок] провідних видань»; «такими діями заслужив репутацію посла з «нетрадиційними методами роботи» і подекуди навіть не дипломатичного» [2]. Говорячи про те, як шукав допомогу з боку німців, А. Мельник зазначив, що «кожен дипломат запрограмований на те, щоб, згладжувати кути. А тут довелося шукати конфлікт: мурашник, ти його розбурхуєш, всі мурашки бігають, всім некомфортно, але іншого виходу немає», але «В тій ситуації мені здавалося, що в наступальному методі ризику для нас були меншими» [3]. Й суттєво допомогли в такій комунікації різкі, «войовничі» дописи Посла в Twitter, які читали помічники і Канцлера, і Президента Німеччини, а відтак, високопосадовці змушені були на них реагувати.

Отже, поява нових комунікаційних трендів свідчить, що в надзвичайних ситуаціях невизначеності «Whatever works», чи, інакше кажучи, для досягнення цілей – навіть нестандартні для дипломатичної діяльності засоби придатні.

Отже, поява нових комунікаційних трендів свідчить, що в надзвичайних ситуаціях невизначеності «Whatever works», чи, інакше кажучи, для досягнення цілей – навіть нестандартні для дипломатичної діяльності засоби придатні.

Література

1. Кулеба Д. (2024). Сила Росії – нафтодолари. України – правда та хист. Як Україна перевиайшла дипломатію. *Forbes*. 24 серпня 2024. URL: <https://surl.li/jkmmfv>
2. «Максимум того, що може посол». Як нетрадиційні методи комунікації Андрія Мельника допомогли відкрити очі німцям на справжню Росію. *New Voice*. 11 липня 2022. URL: <https://surl.li/unhwja>
3. Ремовська О. (2023) «Шкода, що довелося вживати важку вербальну артилерію, але вона була єдиним методом» – інтерв'ю з Мельником. *Суспільне. Новини*. 31 січня 2023. URL: <https://surl.li/ihlmjg>

**Ministry of Education
and Science of Ukraine**

**National University of Life
and Environmental Sciences of
Ukraine**

**Faculty of Humanities
and Pedagogy**

**Дипломатична
академія
України**

**NATIONAL UNIVERSITY OF LIFE
AND ENVIRONMENTAL SCIENCES OF UKRAINE
Faculty of Humanities and Pedagogy
Department of Philosophy and International Communication**

**INTERNATIONAL AND INTERCULTURAL COMMUNICATION
IN SHAPING UKRAINE'S IMAGE:
DEVELOPMENT STRATEGIES**

**MATERIALS
OF THE INTERNATIONAL
SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE**

May 01, 2025

Kyiv

Міжнародна і міжкультурна комунікація у формуванні іміджу України: стратегії розвитку: зб. матеріалів Міжнародної наук.-практ. конф. Київ, 01 травня, 2025 р. Київ: Міленіум, 2025. 178с.

Збірник укладено за матеріалами Міжнародної науково-практичної конференції «Міжнародна і міжкультурна комунікація у формуванні іміджу України: стратегії розвитку», що її провела кафедра філософії та міжнародної комунікації гуманітарно-педагогічного факультету Національного університету біоресурсів і природокористування України. Наповнення рубрик синхронізовано з основними напрямками роботи конференції.

Видання розраховано на науковців, викладачів, аспірантів, студентів.

The collection is compiled on materials of the International scientific and practice conference «International and intercultural communication in shaping Ukraine's image: development strategies» a held by the Department of Philosophy and International Communication of the Faculty of Humanities and Pedagogy of the National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine. All the materials are synchronized with the guidelines of the conference.

Forscientists, lecturers, postgraduates, students.

Редакційна колегія:

Шинкарук В.Д., д-р філ. наук, проф. (голова); Балалаєва О. Ю., канд. пед. наук, доц., Вакулик І.І., канд. філ. наук, доц.; Культенко В.П., канд. філос. наук, доц., Лаута О.Д., канд. філос. наук, доц., Савицька І.М., канд. філос. наук, доц., Христюк С.Б., канд. іст. наук, доц.

Схвалено до друку на засіданні вченої ради
гуманітарно-педагогічного факультету, протокол № 9 від 17.04.2025

Тези подано в авторській редакції.

Автори тез відповідають за достовірність викладеного матеріалу,
за правильне цитування джерел, покликання на них і засвідчують відсутність плагіату.

Передруковувати опубліковані в збірнику матеріали
дозволяється тільки за згодою авторів.

© НУБіП України, 2025
© Автори, 2025